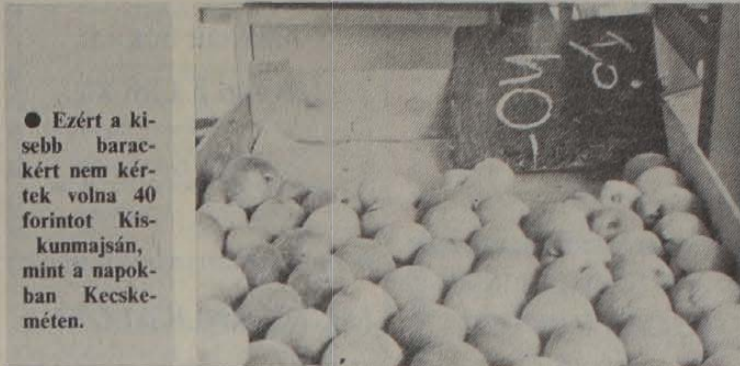

FÉLEGYHÁZA, MAJSA, HALAS

A kiskun piacokon már piac van!

1. Korán kelni, nem várni a második kakas szóra: csak így érnek oda jókor — mire a toronyóra ötöt üt — a más-más helységekből való termelők a félegyházi piacra. Timár Lajos itt tudta meg tegnap, hogy megér-e a paradicsomja 40 és az uborkája 30 forintot kilogrammonként. Mucsi Istvánné, Baks faluból, Csongrád megyei. A Tiszához 7 kilométerre lakik. Ehhez képest jól sáfárodott ma is az idejével. Hat órakor már javában árulja, 2,50—5 forintért, a fehérözön paprika darabját. Kétszázat hozott, eddig 30 kelt el.

— Sülyra is adja?
— Még nem. Majd...
Nagy László kisteleki termelő úgy számolja:
— Április végén 110-120 forint volt a paradicsom. Ha ma el tudom adni a jobbat 30-35 forintért, elégedett leszek.

● Ezért a kisebb barackért nem kérték volna 40 forintot Kiskunmajsán, mint a napokban Kecskeméten.

Tíz rekeszben almát és őszibarackot is hozott. Földije, ugyanonnét való Palotás Vincéné is. 1963 óta jár a félegyházi piacra. A „szép”, a „gyönyörű” jelzőkkel nem fukarkodnak a fogyasztók, amint áruira pillantanak. Ötven forint az árpával erő körte. Negyvenre mondja a vajalmát. Míg Farkas Béla nyugdíjas pedagógus méret az utóbbiból egy kilót, kellemes látvány számomra, hogy a termelő a láda alját nem gyűrött újságlapokkal, hanem tiszta, fehér papírral bélelte ki. Nem alaptalanul híresek a Csongrád megyei kertészek!

● A kerekdombi fűrdő előtt is megkezdődött a zöldség- és gyümölcsész, egyelőre így...

Vörös óriás sárgarépa, berlini félhosszú gyökér, esomónként 20 forintért: még mindig Kistelekről, de már Csókási Sándornétól. A zellert tíz, a fokhagymát 4-6, a kigyóuborkát (ezt sülyra) ötven forintért kínálja. A vöröshagyma 30 forint. Hetente három-négy alkalommal jön, és már harminc este ténje!

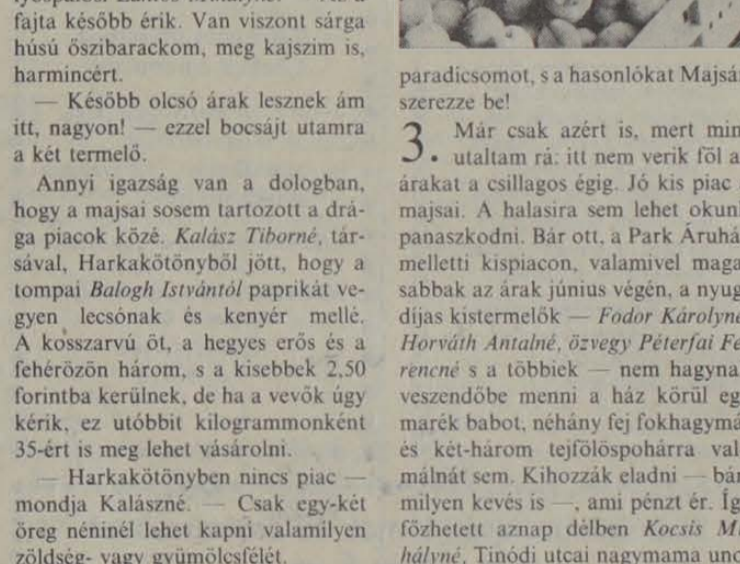
A nyugdíjas tanártól kérdezem:
— Elvisek az árak a kiskunfélegyházi zöldség- és gyümölcs piacon?
— Ezek még tűrhetőek — válaszolja. — Inkább a boltokban a tejtermékek árát tartom túlzottnak magasnak.

● Mennyi? Ez érdekli ma legjobban a fogyasztót. (Tóth Sándor felvétele)

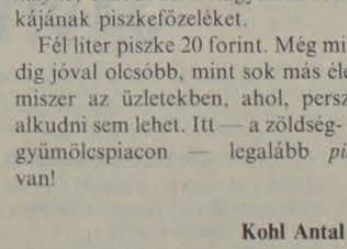
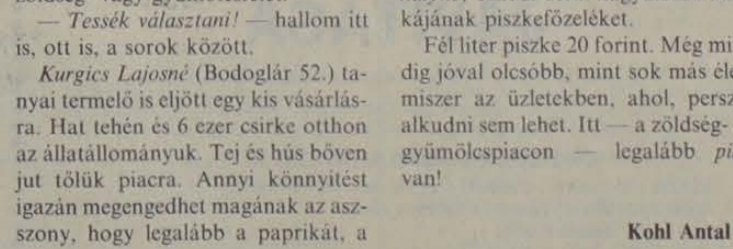
A pénzromlást ki így, ki úgy érzi a zseben. A tanács is ilyen bajjal küszködhet, mert a piaci betonasztalok már megszolgálták az árukat. Az egyik, egy tejtermékárúsról a tároló alatt, két téglával alátámasztva. Némelyik összedőve, felborítva.

— Miért? — fordulok Kurucz János piacrendezőhöz.
— Ide az jön be, nyitva tartás után is, aki akar. Egyszer bemásztak a kerítésen, és feldöntöttek a termelők virágait. Nemegyszer ide piszkolnak (finoman szólva) az asztalok alá. A piactérre nyílik a kocsmák ajtaja, ez nem éppen szerencsés körülmény. Kétszáz eladó aláírásával tiltakozunk ez ellen a tanácsnál. Azt mondták: figyeljük, mi történik az italtól körül, és ami „olyan”, jegyzőkönyvezzük.

paradicsomot, s a hasonlót Majsán szerezte be!

2. Másnap reggel még sötét volt, már megint verték az ébresztő gongot. Mint az áram, úgy futott végig rajtuk. Egymástól kérdeztük, vajon meddig csörömpölnék itt nekünk?! Teltek a napok, hónapok, s eljött a május 9. Nem kellett munkára menni, hanem az udvarban sorakozni. Ott egy tiszt mondott beszédet, hogy vége a háborúnak, most már hamarosan hazamegyünk. Lehet, hogy 3 hét múlva, lehet, hogy 3 hónap múlva, de az is lehet,

Kohl Antal

MINDENKI ERRÓL BESZÉL

Ingó búzatáblák

Riadtak a búzatermelők. A kormány nem fogadta el a Földművelésügyi Minisztérium javaslatát a búza áremeléséről. Mégis reménykednek a termelők, hiszen, mint a kormányülés után ígérték, a testület újra napirendre tűzi a témát, a Nemzetközi Valutaalappal való tárgyalásokat követően.

Ma nem tehetnek mást a gazdálkodók, mint a számukra kedvező változásra várva folytatják a megkezdett aratást. A döntésre szeptemberig várni kell, így a jövő évi kalászosok vetését, vagy a jövedelmezőség függvényében a területcsökkentést akkor határozhatják el.

A terméscsökkenés veszélye

A kenyérgabona ára tavaly szeptemberben módosult tonnánként 5700 forintra. Ekkor a termelők megközelítően 20 százalékos jövedelmezőséggel számolhattak, és ennek megfelelően indították a vetést is. Azóta azonban a helyzet többször változott, hiszen a növényvédőszer és műtrágyák ára 45—70 százalékkal emelkedett, a forintot többször leértékelték, emiatt a termeléshez szükséges importanyagok is megdrágultak. Mindezek következménye, hogy az 5700 forintos tonnánkénti ár a mai helyzetben már csupán a tervezett jövedelmezőségnek a felét kínálja. Ezt is csak úgy érték el a termelők, hogy a műtrágyázási és a növényvédelmi költségeiket nem növelték, aminek nyilvánvaló következménye, hogy egysejnyi területre kevesebb anyagot használtak fel. Tartósan ezt képtelen elviselni a föld, számottevő terméscsökkenés nélkül.

Az árat, vagy még inkább a jövedelmezőséget azért is célszerű rendeznie a kormánynak, mivel már az idén is a tervezettnél kisebb termésre lehet számítani. Az őszi kalászosok vetésterülete 1 640 000 hektár, az előzetes terméscsökkenések szerint megközelítően 7 300 000 tonna kalászos gabonával lehet számolni. A tervezetthez képest kisebb termésmennyiség egyik oka a téli csapadékhány, amely elsősorban Győr, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok megyékben győritette a búzatermést. A vártnál kisebb termés ugyan most még sem a hazai ellátást, sem az export teljesítését nem fenyegeti, de a termelőket ellátó vállalatoktól kapott jelzések már sokkal kedvezőtlenebb helyzetre engednek következtetni. A gazdaságok sorra csökkentek a korábban megrendelt, s a termeléshez nélkülözhetetlenül fontos műtrágya mennyiségét. Tavaly az előző évhez képest már 20 százalékkal kevesebb műtrágyát szórtak ki, most újabb 10-20 százalékos csökkenést jeleznek a vállalatok. A drágább, de egyben nagyobb termést kínáló vetőmagvakból is csupán a felét rendeltek meg a megszokott mennyiségnek. E jelekből arra lehet következtetni, hogy a pénzügyi küzdő vállalatok mindenáron takarékoskodnak, a jövőjüket is kockáztatják a napi megélhetés reményében.

Szédítő sebességgel

Voltaképpen kétoldali nyomásnak vannak kitéve a termelők. A gazdálkodáshoz szükséges eszközök a szabad-árú kategóriába tartoznak, s a termelőknél úgy tűnik, hogy szédítő sebességgel kúsznak fel az árak. Az étkezési búza viszont hatósági áras termék. Így a gazdálkodók képtelenek elismertetni valós költségeiket, szinte minden változás a jövedelmezőség romlásával jár. Szinte egyetlen védekezési lehetőségük marad, a számukra veszélyesítő hozó vagy alacsony jövedelmezőségű termékek előállítását mérsékelni, vagy végleg felhagyni velük. Ha a búzatermést éri ez a döntés, drámai következményei lehetnek, hiszen így a jó agrártermelési adottságairól nevezetes Magyarország is ellátási nehézségekkel kellene szembenézzen.

Persze, azoknak is igazuk van, akik a felvásárlási ár emelése ellen érvelnek, hiszen az étkezési búza árának növekedése nyilvánvalóan számos sütőipari termék árában érezhető hatást. E termékfajta azonban a búza árának emelése nélkül is várható lenne az árvaltozás, hiszen a jelenlegi árakban még a tonnánkénti 4750 forintos búza szerepel. A hűstermelésre viszont nem lenne számottevő hatással a búza tervezett áremelése. A takarmánygabona ugyanis ez idő szerint is szabadárú, így az állatok etetésére szolgáló keveréktakarmányokban a gabona szabadpiaci ára foglaltatik, ami 6-7 ezer forint között változik tonnánként. Ami a fogyasztókat közvetlenül érinti: a tervezett búzaárvaltozás a kenyér árában megjelenne, a húst viszont elkerülné.

Mellette és ellene

Nyilvánvaló: az áremelés érintheti az exportot is, hiszen mind a rubel- mind a dollárelszámolású piacon csak támogatással lehet eladni a magyar búzát. A számítások szerint a tervezett, de elutasított áremelés a rubelbejelölésű piacokon a támogatás növelését követelné, míg nyugati piacainkon változatlan támogatással értékesíthetőek a termékek. Ami ennek költségvetési kihatásait jeleníti, tudni kell, hogy a magyar gabona nagy része a rubelbejelölésű piacokon talál gazdára, azaz a felvásárlási ár emelése jelentős terhet ró a költségvetésre, végeredményben a lakosságra.

Tehát, a búza áremelése mellett és ellene egyaránt szólnak érvek. A kormány nyilvánvalóan a piaci ismeretek és a konkrét számítások után dönt a termelők számára sorsdöntő ügyben. Az viszont már nem csupán szemléli, hanem lakossági érdek is, hogy a döntés hosszabb halogatás nélkül születessen meg. Ezáltal, hatásvadászat nélkül is, valóban az ország kenyere van szó.

V. Farkas József

KÉPERNYŐ

A csak fél kézzel tévékritikus vidéki újságíró más irányú kötelezettségei miatt csak ritkán ülhet végig többnapos bemutatósorozatot. Így csak utólag értesülhettem az első nap vetített Ahová te mégy fogadtatásáról. Azért kérdeztem két nappal az író jelenlétében tartott premier után, hogy „milyen volt?”, mert alig-alig emlegették a klubban, a folyosókon. Vagyis nem keltett különösebb izgalmat. A díjkiosztás előtt többen hűmögve sajnálkoztak: „Úgy látszik, a szabaddemokraták felülkerekedtek a zsűriben, díj nélkül marad az erdélyi író önéletrajzi novellájából készített tévéfilm.”

Eldönthetetlen számomra, hogy külön elismerést érdemelt volna-e a Cselényi László (tudtommal az író rokona) nevével jegyzett műalkotás. A bírálóbizottság szempontjait és pártállását sem ismerem eléggé ahhoz, hogy bármiféle véleményt megkockáztathassak döntésükéről. Elképzeltető: az eredeti novellához méltó az Ahová te mégy tévéfilm. Lehetséges: remekművet hagytak figyelmen kívül. Egy szót sem írnek azonban a film — tudatos vagy indokolt, mindegy — mellőzéséről, ha nem halom valakitól az aggodalmaskodó méltatlankodást. „Pont most?” Vagyis amikor az erdélyi írók joggal tiszteljük

Sütő András és a zsűri

nemzeti hősként, amikor egy ország bizakodik teljes gyógyulásában, amikor nevét világszerte elismerik?

Nagyon remélem, hogy Sütő András nyagságát, hírnevét, az általa képviselt ügyek nemzeti jelentőségét nem tekintette a mérlegelést döntően befolyásoló tényezőnek a zsűri. Egyszer és mindenkorra vége annak a kornak, amikor személyi érdemek, politikai szükségességek szerint ítélnék oda művészeti díjakat, tüntetnek ki alkotókat. A veszprémi zsűri döntése ezt a reményt táplálja. Még akkor is tapsolok nekik, ha a mű láttán magam is díjaztam volna az író szülőföldjét idéző művet.

Arról nem is szólva, hogy ez a tévéfilm is többek alkotása. Semmiképpen sem csökkentheti egy-egy író jelentőségét, ha netán rossz film, tévéjáték készül az irodalmi alapanyagból, a forgatókönyvből. Elfuserált színházi előadások sem csökkenthetik Madách Imre vagy Katona József drámáiról érdemét.

Jó volna tudni: az önéletrajzi novella szerzője háltalanságnak, netán igazságtalanságnak érezte-e, hogy a közreműködésével készült film kimaradt a díjazottak közül. Szomorú volnék, ha igen!

Sütő Andrást ismerve azonban biztosra veszem, hogy megbízni a bírálók tárgyilagosságában, hozzáértésében, egyszerűségében és nem telefonáltat senkivel a zsűri elnökének: „hogyan képzelték...?”

*

Veszprémi díjazottak: a drámai fődíjat az Anyegin című film (rendezője Szikora János), Veszprém díját a Fagyalt, tölcser nélkül (rendező Felvidéki Judit) kapta. A Budapesti Tavasz Fesztivál díjjal Balogh Zoltán 1968 című filmjét jutalmazták. Különdíjat vehetett át Kútvolgyi Erzsébet, Andorai Péter, Rátóczy Róbert, Karácsony Tamás, Tóth Béla színművész, valamint Császár István író. Hajdúfy Miklós rendező, Illés János operatőr, Palotai Éva vágó és Hegedűs László hangmérnök. A társadalmi zsűri közönségdíját a Margarétás dal és az Én és a kisöcsém zenés játék érdemelte ki. Díjazták Györgyi Annát mint legígéretesebb ifjú tehetséget, Benedek Balázst és Sesztákt Szabolcs gyermekszínészeket, valamint Szikora Jánost zenedramaturgiai munkáért.

H. N.

„Így lett kilenc nehéz, szomorú évünk...”

hogy 3 év után. Azt a nagy bánatot, amit akkor éreztünk, leírni nem lehet, de az életnek tovább kellett mennie. Másnap, megint hajnalban, aki tudott, annak munkára kellett menni, de, sajnos, már sokan nem tudták a gyenge-ség miatt, és sokan már nem is éltek. Nagyon nehéz napokat éltünk át, minden nap meghalt egy jó barátunk. Deszkából össze volt szögelve láda és abba tették a halottakat. Este, mikor munkából jöttünk, a láda az udvar közepén állt. Az volt mindig a szemünk előtt. Mi is már annyira gyöngök voltunk, hogy azt mondogattuk egymásnak, holnap már én fekszek be. Este jött mindig egy lovas kocsi és elvitte. Az orosz felnőttekre nem lehetett panaszkodni, azok nem bántak csúnyán velünk. De voltak olyan 10 évesek, akik azt kiabálták, hogy „vaina kanesál”, „Hitler kaput” és ököllel úgy arcunkba verték, csak úgy folyt a vér az orrukából... És még nagyon-nagyon sokat lehetne írni. Ez volt Stári Bromiszlaua. Körülbelül másfél évig voltunk ott. Aztán bevonogattak és elvittek az Uralba. Itt is csak tovább

éheztünk és fáztunk abban a nagy hidegben, ami ott volt. Néha öszerak-tunk 3 téglát és azon főztünk, azt a kis valamit, amit szedgettünk. De egy tiszt olyan kegyetlen volt, hogy ha pont ilyenkor ért oda, sorba fölragta. Itt is csak nehéz munkát kellett csinálni. Olajvezetéknek kellett 2 méter mély árkot ásni, vagy betont hordani a köművesek mellett. Kit hová osztottak be. Volt olyan munkahely is, amelyik 25 kilométerre volt a lágertől. Reggel még sötétben, abban a nagy hidegben vittek a munkahelyünkre. Nyitott kocsin álltunk, ahol olyan huzatot kaptam, hogy az egyik fülemre elvessztem a hallást, és a másikon is elég rosszul hallok. Az is előfordult, hogy reggel elvittek a munkahelyünkre, és ha napközben 30 foknál hidegebb lett, akkor jötték értünk. És sajnos mindig kevesebben lettünk, mert a kegyetlen halál sok jó barátunkat magához szította, pedig ők is mennyire szerettek volna hazamenni!

Ez is történt velünk egy farsangi hét-ven, már nem emlékszem, hogy 48 vagy 49-ben. A munka elosztásánál reggel elvittek bennünket a munkahelyre, úgy

csak megállt egy gép, ami értünk jött. Mert ezen a napon is 30 foknál hidegebb volt, és nem kellett dolgozni menni. Jól megfázva abba a szobába kerültem én is, ahol már többen voltak, akik hasmenésesek voltak és már majdnem az utolsókat rúgták. Sokat imádkoztam, kértem a jó Istent, hogy segítsen, majd talán mégis eljött egyszer az a nap, hogy hazamegyünk... Mert ha itt meghalok, a kislányomnak már többé édesanyja nem lesz. Lassan megint csak javultam és mehettem dolgozni. Így teltek a napok, hónapok, és elkezdett a november 1. Reggel mentünk dolgozni, mint mindig. Mivel Minden-szentek ünnepe volt, megint csak egy fájdalmas szomorú napunk volt. De este, mikor hazajöttünk, mondták az örömhírt, hogy hazamegyünk. Nem akartuk elhinni, mert ezt már sokszor mondták. De akkor egyszer igazat mondtak. Az itt eltöltött időről még sok-sok mindent lehetett volna írni, egy vastag könyvre való. November 7-én indul-tunk onnan és november 28-án értünk haza, egy szép napsütéses vasárnap délután. Megérkezésünkor nagyon fájdalmas pillanatban volt részem. Elem jött a férjem és a lányom, két barátom-jével. A férjem kérdezte, hogy melyik a

mi lányunk. Azt hittem, hogy megha-sad a szívem, mert egyikre sem tudtam mondani, hogy ő az, mert már nagy-lány lett belőle. Még valamit szeretnék hozzáfűzni a leírtakhoz. A férjem 1940-ben bevo-nult, mint honvéd. Sajnos, huszár be-osztásba került, azoknak pedig 3 évig tartott a szolgálat. Aztán utána még egy évet a háborúban. 1945-ben jött haza, de nekem, sajnos, már 44-ben el-kellett mennem. Így lett 9 hosszú nehéz és főleg szomorú évünk, hisz fiatal éve-inket egymástól olyan távol éltük, és mindig abban a félelemben, vajon lát-hatjuk-e egymást még egyszer. Most itt a nagy kérdés, hogy vajon hogyan lehet jövőtenni, akinek ezt szenvednie kellett?! A következményeit még most is érzem a csontjaimban, mert még a csontunk, velünk is átfá-zott. Végül szeretném megköszönni azok-nak az embereknek a munkáját, akik e szenvedések napvilágra hozásán fára-doznak.

(Vége)

Feuerstein Jánosné